

ОМБУДСМАН НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

ДО
Г-Н ИВАЙЛО ИВАНОВ
УПРАВИТЕЛ НА
НАЦИОНАЛНИЯ ОСИГУРИТЕЛЕН
ИНСТИТУТ
бул. „Ал. Стамболийски” № 62-64
гр. София 1303

Относно: увеличаващи се запитвания на граждани към омбудсмана на Република България, засягащи влезите в сила от 1 септември 2021 г. разпоредби на Кодекса за социално осигуряване

УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН ИВАНОВ,

Към омбудсмана на Република България се обръщат все повече граждани с въпроси относно влезите в сила от 1 септември 2021 г. разпоредби на Кодекса за социално осигуряване (КСО), с които се променя механизмът за определяне на намалението на осигурителния доход, от който се изчислява индивидуалният коефициент при определяне на размера на трудовите пенсии на лицата, родени след 31 декември 1959 г. и осигурявани в универсален пенсионен фонд (УПФ). Гражданите одобряват възможността за постигането на по-малко по размер намаление на индивидуалния коефициент, тъй като така реално ще се получат по-висок размер на пенсиите, отпускани от държавното обществено осигуряване (ДОО).

Става ясно, че посочените промени могат да се прилагат при изчисляването на размера на всички лични и наследствени пенсии, свързани с трудова дейност, които се отпускат с начална дата след 31 август 2021 г., както и на пенсии с по-ранна начална дата, ако производството по отпускането им не е приключило към момента на влизане в сила на новите текстове и все още не е определен действителният им размер.

По данни на Националния осигурителен институт (НОИ), от тази възможност може да пожелаят да се възползват 172 226 лица, на които към момента Националният осигурителен институт изплаща такива пенсии. Около 70 на сто от пенсионерите, попадащи в кръга на хората, които ще имат правото да поискат преизчисляване, са лица, получаващи пенсии за инвалидност поради общо заболяване, трудова злополука или професионална болест.

От посочената от НОИ информация става ясно още, че когато на лицето се изплаща пенсия, приравнена на минимално гарантирания от държавата размер за съответния вид пенсия, но действителният ѝ размер е по-нисък от този минимален размер, преизчисляването може да няма очаквания от хората ефект. Възможността за повишаване е свързан с персоналният характер на пенсиите и не дава яснота кои от лицата, получаващите и в момента пенсии от държавното обществено осигуряване, могат да очакват положителен резултат. Тези обстоятелства създават риск много

голям брой от потенциално правоимащите пенсионери да пожелаят да се възползват от възможността да поискат преизчисляване на пенсията си, включително когато не са убедени, че пенсията им ще бъде повишена след преизчисляването.

Независимо, че определения краен срок за подаване на заявления за преизчисляване на пенсиите е 30 септември 2022 година намирам, че е реална опасността голяма част от пенсионерите да се насочат още в първите дни и седмици към възможността да поискат преизчисляване на пенсиите си, тъй като забавянето при подаване на искането би означавало, че в съответните месеци на отлагане те ще получават по-малкия размер пенсия. Не бива да се пренебрегва опасността възрастни самотно живеещи или трудноподвижни хора, до които не е достигнала конкретната информация, предоставена от НОИ или не са могли да разберат за кои пенсионери се отнася възможността да поискат такова преизчисляване, да се насочат към офисите на НОИ, без реално да са правоимащи лица.

Като омбудсман и защитник на правата на гражданите смятам, че не бива да се допуска ситуация, в която възрастните хора, включително такива, с влошено здравословно състояние, самотно живеещи или трудноподвижни, да бъдат поставяни пред избор да застрашат още повече здравето си, отивайки до офисите на НОИ, в момент на увеличаващите се случаи на COVID-19 и в разгара на четвъртата вълна на епидемията, за да подадат своите документи за преизчисляване на пенсията. Не бива да се допуска също така правоимащи пенсионери да търпят негативите от това, че са отложили подаването на документите си, за времето след отминаване на очакваната четвърта вълна от COVID-19.

В тази връзка, с цел да бъде предотвратено струпването на хора пред офисите на НОИ, препоръчвам да бъде обмислена възможност за служебно преизчисляване на пенсиите на всички попадащи в този кръг правоимащи лица. Този подход ще предотврати социалното напрежение при евентуално струпване на множество хора, в нарушение на противоепидемичните мерки.

В случай, че не се възприеме възможността за служебно преизчисляване на пенсиите на имащите такова право лица, настоявам да бъде премахнат срока 30 септември 2022 г., до който лицата да могат да се възползват от това си право.

За становището Ви и предприетите мерки очаквам да информирате мен, както и обществеността, по подходящ начин. Разчитам да вземете Вашите решения и реализирате необходимите действия в кратък срок, предвид прогнозите за влошаване на епидемичната обстановка и необходимостта да бъде защитено здравето и интересите на възрастните хора, които безспорно са една от най-уязвимите групи на нашето общество.

С уважение,

**ДОЦ. Д-Р ДИАНА КОВАЧЕВА
ОМБУДСМАН НА
РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ**